

Aanwijzing taakstraffen

Categorie: Strafvordering

Rechtskarakter: Aanwijzing i.d.z.v. art. 130, lid 4 Wet RO

Afzender: College van procureurs-generaal

Adressant: Hoofden van de parketten

Registratienummer: 2011A019

Datum vaststelling: 04-10-2011

Datum inwerkingtreding: 01-11-2011

Geldigheidsduur: 31-10-2015

Publicatie Staatscourant:

Vervallen: – Aanwijzing taakstraffen 2008A025

Relevante beleidsregels OM: – Aanwijzing kader voor strafvordering (2011A020)

– Aanwijzing executie (2010A031)

– Richtlijn voor strafvordering kinderpornografie (2011R013)

– Richtlijn voor strafvordering jeugd (2011R017)

Wetsbepalingen: Wet van 7 september 2000 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten omtrent de straf van onbetaalde arbeid ten algemene nutte (taakstraffen), met name de artt. 22c-22k en art. 74 van het Wetboek van Strafrecht en art. 257a Wetboek van Strafvordering

Jurisprudentie: –

Bijlage(n): 0

Achtergrond

1. Algemeen

De taakstraf heeft in de wet een plaats gekregen tussen geldstraf en vrijheidsstraf. Zij biedt daardoor zowel een alternatief voor een hogere geldstraf als voor een korte vrijheidsstraf. De taakstraf kan ook door het Openbaar Ministerie worden opgelegd. Behalve als zelfstandige hoofdstraf kan een taakstraf worden gecombineerd met een geldboete en/of een vrijheidsstraf voor zover het onvoorwaardelijk deel daarvan de zes maanden niet overstijgt.

2. Aanscherping aanwijzing voor ernstige gewelds- en zedendelicten

Het College van procureurs-generaal en de Raad voor de rechtspraak hebben in 2008 onderzoek laten doen naar de toepassing van de taakstraf. Aanleiding hiervoor was berichtgeving in de media inhoudend dat de rechter in afwijking van de bedoeling van de wetgever taakstraffen oplegt bij ernstige misdrijven. Ook zou het Openbaar Ministerie in afwijking van de beleidsregels van het College van procureurs-generaal taakstraffen eisen bij verdachten die al meer dan eens een taakstraf kregen opgelegd. Het onderzoek gaf een genuanceerder beeld te zien.

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn aanbevelingen gedaan tot aanscherping van de aanwijzing taakstraffen voor zover onvoldoende duidelijk is in welke gevallen wel en in welke gevallen geen taakstraf aangewezen is bij verdachten van ernstige gewelds- en zedendelicten. De aanbevelingen zijn nader uitgewerkt in onderdeel 3 van deze aanwijzing.

Samenvatting

Deze aanwijzing en de Aanwijzing kader voor strafvordering bevatten regels voor het aanbieden van een taakstraf bij strafbeschikking en het requireren van een taakstraf ter zitting bij door volwassenen gepleegde delicten.¹

In het geval van verdachten van ernstige gewelds- en zedendelicten wordt nadrukkelijk een gevangenisstraf overwogen, eventueel een geheel of deels voorwaardelijke, maar niet een kale taakstraf².

In ieder geval worden uitgesloten van een kale taakstraf verdachten van ernstige gewelds- en zedendelicten waarop een gevangenisstraf van 6 jaar of meer is gesteld en die een ernstige aantasting van de lichamelijke integriteit opleveren. In die gevallen dient de verdachte ook altijd gedagvaard te worden.

¹ Voor strafrechtelijk minderjarigen wordt verwezen naar de richtlijn voor strafvordering jeugd.

² Onder een kale taakstraf wordt verstaan: een taakstraf zonder een (voorwaardelijke) gevangenisstraf.

Naast deze gewelds- en zedendelicten dienen ook verdachten van enkele misdrijven, waarop een strafbedreiging van minder dan 6 jaar staat, te worden uitgesloten van een kale taakstraf.

Strafvordering

1. Uitgangspunten

Hoewel de wet allerlei combinaties van hoofdstraffen mogelijk maakt, zal bij zaken die ter zitting worden aangebracht overeenkomstig de in de Aanwijzing kader voor strafvordering van de Polaris richtlijnen neergelegde gedachten in beginsel slechts één hoofdstraf behoren te worden gevorderd³. Combinaties van hoofdstraffen of geheel of gedeeltelijk voorwaardelijke hoofdstraffen kunnen in specifieke situaties voorzien in de behoefte aan maatwerk. In de regel zijn dergelijke combinaties minder geschikt voor algemene en geobjectiveerde uitgangspunten. Een uitzondering hierop is de combinatie van gevangenisstraf en taakstraf bij verdachten die voorlopige hechtenis hebben ondergaan. De combinatie gevangenisstraf en taakstraf is ook toepasbaar op verdachten van ernstige gewelds- en zedendelicten die geen voorlopige hechtenis hebben ondergaan.

In de Wet Taakstraffen is het maximaal op te leggen uren taakstraf gesteld op 480. Dit geldt echter alleen voor die gevallen waarin een combinatie van werk- en leerstraf wordt opgelegd. Het maximum aantal uren werkstraf bedraagt 240 uur. Een leerstraf kan maximaal 480 uur bedragen. Een combinatie van beide kan eveneens maximaal 480 uur bedragen, waarvan dus niet meer dan 240 uur uit werkstraf mag bestaan. Feitelijk zal de reclassering geen leerstraffen meer adviseren. Er is een wetsvoorstel in voorbereiding dat afschaffing van de leerstraf beoogt. Wel vormen leertrajecten onderdeel van het advies van de reclassering ten behoeve van bijzondere voorwaarden.

De taakstraf is niet gekoppeld aan een vrijheidsstraf van een bepaalde duur. Er valt echter wel een tegenwaarde in dagen vrijheidsstraf af te leiden uit de bepalingen over de vervangende hechtenis te weten (maximaal) 1 dag per twee uur onuitgevoerde taakstraf. Voor de taakstraf geldt een lineaire omrekenfactor, die is afgeleid van de hiervoor genoemde tegenwaarde van 1 dag per twee uur.

2. Positionering taakstraf

2a. Algemeen

Op grond van de wet kan de taakstraf worden opgelegd bij alle misdrijven en die overtredingen die met een vrijheidsstraf worden bedreigd. Dit impliceert dat er geen taakstraf kan worden opgelegd bij overtredingen waar alleen een geldboete op staat.

De wettelijke positionering van de taakstraf tussen vrijheidsstraf en geldboete zal in het strafmaatbeleid tot uitdrukking moeten komen. Dat wil zeggen, dat de taakstraf in de plaats kan komen van zowel een korte vrijheidsstraf als van een wat hogere geldboete.

2b. Polaris

De inwerkingtreding van de Wet Taakstraffen betekende voor de Aanwijzing kader voor strafvordering dat er naast de (geld)transactiegrens twee strafmodaliteitsgrenzen bijkwamen: de taakstraftransactiegrens en de grens tussen taakstraf en gevangenisstraf als eis ter zitting⁴.

Overeenkomstig het in de Wet OM-afdoening (art. 257a Wetboek van Strafvordering) genoemde maximum voor een taakstraf van 180 uur ligt de taakstrafgrens bij 90 sanctiepunten.

Als ondergrens voor het opleggen van een taakstraf is de grens gelegd bij 20 sanctiepunten. Dit past ook bij het karakter van de taakstraf, die niet alleen bedoeld is als vervanging van vrijheidsstraf, maar ook ter vervanging van de hogere geldboete. In zaken waarin het aantal sanctiepunten 20 à 30 bedraagt zal er afhankelijk van de aard van de gepleegde delicten en de omstandigheden van de verdachte gekozen kunnen worden tussen een geldboete of taakstraf. In het bijzonder in zaken, waar een vrijheidsstraf als te zwaar wordt gezien, maar een geldboete vanwege de financiële positie van de verdachte geen reële optie is, zal de taakstraf een bruikbaar alternatief zijn.

De grens tot waar in beginsel een taakstraf ter zitting geëist dient te worden (mits er geen sprake is

³ De uitgangspunten die zijn geformuleerd in de Aanwijzing kader voor strafvordering zijn van toepassing op de polarisrichtlijnen, maar ook op een aantal niet-polarisrichtlijnen die conform de polarissystematiek zijn opgesteld. Daarnaast is toepassing van de Aanwijzing kader voor strafvordering mogelijk op strafvorderingsbeleid dat niet in richtlijnen voor strafvordering is vervat.

⁴ In verband met de invoering van de Wet OM-afdoening heet de (geld)transactiegrens inmiddels geldboetegrens en de taakstraf-transactiegrens algemene taakstrafgrens.

van een contra-indicatie – zie hieronder) valt samen met het wettelijk maximum voor de taakstraf als werkstraf: 240 uur of 120 sanctiepunten.

Ondergrens taakstraf OM	20 sanctiepunten	40 uren
Bovengrens geldboete (geldtransactie)	30 sanctiepunten	€ 850,-
Bovengrens taakstraf OM	90 sanctiepunten	180 uren
Bovengrens werkstraf	120 sanctiepunten	240 uren
Bovengrens taakstraf (werk- en leerstraf)	240 sanctiepunten	480 uren

3. Ernstige gewelds- en zedendelicten

3a. Uitgesloten van een kale taakstraf

Voor een kale taakstraf komen in beginsel **niet** in aanmerking verdachten van ernstige gewelds- en zedendelicten.

In ieder geval worden uitgesloten van een kale taakstraf:

- verdachten van ernstige gewelds- en zedendelicten waarop een gevangenisstraf van 6 jaar of meer is gesteld⁵ en die een ernstige aantasting van de lichamelijke integriteit opleveren;
- verdachten van enkele delicten waarop een lagere strafbedreiging dan 6 jaar is gesteld, waarbij gedacht kan worden aan: ambtswang en wederspanning met enig lichamelijk letsel (art. 181 WvSr), mishandeling met zwaar lichamelijk letsel (art. 300, lid 2 WvSr), bedreiging met een (nep)vuurwapen (art. 285 WvSr), jeugdprostitutie (art. 248b WvSr) en kinderporno (art. 240b WvSr).

Toelichting

In zijn algemeenheid zal de beoordeling of een zaak onder de categorie 'ernstige gewelds- of zedenzaak' valt door de zaakofficier van justitie moeten worden gemaakt. De casuïstiek is te divers om daarvoor strikte grenzen aan te geven en het is ook niet wenselijk om een precieze omschrijving te geven van wat een ernstige gewelds- of zedenzaak is. Wel is voor de zwaarste delicten binnen die categorie bepaald dat in elk geval niet een kale taakstraf (lees: minstens een taakstraf en een gevangenisstraf, eventueel een geheel of deels voorwaardelijke) zal worden gevorderd.

3b Taakstraf in combinatie met een onvoorwaardelijke en/of voorwaardelijke straf

Als naar het oordeel van de officier van justitie/advocaat-generaal sprake is van een ernstig gewelds- of zedendelict zoals hiervoor gedefinieerd en dus een vrijheidsstraf in de rede ligt, vraagt de officier van justitie/advocaat-generaal altijd een uitgebreid reclasseringrapport aan, waaraan een RISc⁶-rapportage ten grondslag ligt.

De officier van justitie/advocaat-generaal overweegt in die gevallen altijd nadrukkelijk een onvoorwaardelijke gevangenisstraf te vorderen. Eventueel vordert hij naast de onvoorwaardelijke gevangenisstraf een taakstraf, met dien verstande dat de onvoorwaardelijke vrijheidsstraf een belangrijk deel van de vordering uitmaakt.

Indien de rapportage en het eventueel daarbij gevoegde indicatie-advies voor forensische zorg (ambulant of klinisch) daartoe aanleiding geven en de officier van justitie/advocaat-generaal op grond van die adviezen een voorwaardelijke gevangenisstraf met speciaal daarop toegesneden bijzondere voorwaarde(n) overweegt, dan dient hij zijn vordering extra te motiveren. Ter verzwaring van zijn eis kan hij overwegen om daarnaast een taakstraf te vorderen.

Ook zal de officier van justitie/advocaat-generaal, uiteraard afhankelijk van de bijzondere voorwaarde(n), toezicht van de reclassering vorderen⁷, in die zin dat de reclassering hulp en steun bij het naleven van de voorwaarden verleent.

3c Geen taakstraf bij recidive binnen vijf jaar

Verdachten van ernstige gewelds- en zedendelicten, zoals hierboven gedefinieerd, die binnen een

⁵ Art. 74 WvSr. laat slechts een transactie toe bij delicten waarop niet meer dan zes jaar gevangenisstraf is gesteld, zodat de taakstraf als transactie hier in veel gevallen al wettelijk is uitgesloten. De zes jaren grens geldt ook voor de OM-afdoening door middel van de strafbeschikking (art. 257a Wetboek van strafvordering)

⁶ RISc staat voor Recidive InSchattingschalen: een diagnostisch instrument dat duidelijk maakt in welke mate er sprake is van risico op recidive.

⁷ Bijvoorbeeld wanneer een locatieverbod wordt gevorderd, zal het toezicht op de naleving daarvan in eerste instantie door de politie uitgevoerd moeten worden.

periode van vijf jaar één keer wegens een misdrijf een taakstraf kregen opgelegd, komen niet in aanmerking voor een taakstraf.

Eveneens komen niet in aanmerking voor een taakstraf verdachten van een misdrijf, die binnen een periode van vijf jaar, wegens een ernstig gewelds- en zedendelict, zoals hierboven gedefinieerd, een taakstraf (in welke combinatie dan ook) kregen opgelegd.

In geval van verdenking van een misdrijf, niet zijnde een ernstig gewelds- en zedendelict, binnen vijf jaar na oplegging van een taakstraf wegens misdrijf, niet zijnde een ernstig gewelds- en zedendelict, komt de verdachte niet in aanmerking voor een kale taakstraf. Wel is een taakstraf in combinatie met een (voorwaardelijke) gevangenisstraf mogelijk.

Zie ter verduidelijking van het bovenstaande het onderstaande schema.

	nieuw ernstig misdrijf ¹	nieuw overig misdrijf
al een taakstraf opgelegd wegens een ernstig misdrijf ²	Nee, geen tweede keer taakstraf vorderen	Nee, geen tweede keer taakstraf vorderen
al een taakstraf opgelegd wegens een overig misdrijf	Nee, geen tweede keer taakstraf vorderen	Ja, tweede keer een taakstraf mogelijk, maar geen kale taakstraf

¹ Onder een ernstig misdrijf wordt in deze aanwijzing verstaan een ernstig gewelds- of zedendelict.

² Zie voetnoot 6.

4. Overige contra-indicaties voor een taakstraf

Voor een taakstraf komen in beginsel niet ook in aanmerking:

- verdachten, die weigeren de door hen aangerichte schade te vergoeden of mee te werken aan schadebemiddeling;
- verdachten, die vanwege psychische of psychiatrische problematiek niet in staat zijn de taakstraf naar behoren te verrichten;
- verdachten, die vanwege ernstige verslavingsproblematiek niet in staat zijn de taakstraf naar behoren te verrichten;
- verdachten, die niet instemmen met een taakstraf (art. 257c, lid 1 WvSv);
- illegale vreemdelingen⁸;
- verdachten zonder vaste woon- of verblijfplaats in Nederland.

Ook kan als contra-indicatie gelden dat tegen betrokkene nog andere strafzaken open staan.

5. Schadevergoeding aan slachtoffers

De in de Aanwijzing kader voor strafvordering beschreven schaderegeling is ook van toepassing als wordt overwogen een taakstraf op te leggen. Dat houdt in, dat een schade die is vergoed leidt tot een korting op het totaal aantal sanctiepunten en daarmee in het aantal uren taakstraf.

6. Officiers-zittingen model bij het opleggen van taakstraffen door het OM.

De oplegging van een taakstraf kan niet plaatsvinden dan nadat de verdachte door de officier van justitie is gehoord en daarbij heeft verklaard bereid te zijn de taakstraf te voldoen. Taakstrafzaken lenen zich dus niet voor een louter schriftelijke afdoening. De hoofdofficier heeft wel de mogelijkheid om een senior-parketsecretaris ex art. 126 R.O. op te dragen de taakstraf op te leggen met hiervoor genoemde waarborgen (de verdachte wordt gehoord en gevraagd zich bereid te verklaren de straf te voldoen).

De hoofdofficier draagt zorg voor een arrondissementaal overleg met alle betrokken partijen waarin afspraken met de politie en reclassering worden gemaakt en de procedure wordt vastgelegd die bij het opleggen van een OM-taakstraf zal worden gevolgd. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan:

- het in een zo vroeg mogelijk stadium – bij voorkeur als de verdachte zich nog op het politiebureau bevindt – in een gesprek met de verdachte beoordelen of hij of zij mogelijk in aanmerking komt voor een OM-taakstraf;

⁸ Deze contra-indicatie wordt versterkt door het feit dat een illegale vreemdeling zich niet met een volgens de Wet op de identificatieplicht geldig identiteitsbewijs kan identificeren. SRN kan dan niet vaststellen of degene die de taakstraf gaat uitvoeren ook degene is die de taakstraf opgelegd heeft gekregen. Indien degene die de taakstraf gaat uitvoeren een ander is dan de persoon die de taakstraf opgelegd heeft gekregen, stuurt SRN de zaak terug naar het OM ter verdere afdoening. Als uitzondering op de regel is soms een op de persoon toegesneden voorziening mogelijk. Te denken valt bijvoorbeeld aan vreemdelingen die van legaal naar illegaal veranderen, zoals een uitgeprocedeerde asielzoeker. Voor wat betreft de status van de asielzoeker is het raadzaam contact op te nemen met de IND.

- de rol van de reclassering;
- de positie van het slachtoffer.

In een uitnodiging voor een officierszitting wordt aangegeven, dat alsnog een dagvaarding kan volgen, indien tijdens de zitting (toch) sprake blijkt te zijn van een of meer contra-indicatie(s) tegen een taakstraf. Verder wordt een verdachte in de uitnodiging gewezen op het feit dat hij zich kan laten bijstaan door een raadsman.

7. Uitvoering taakstraffen

Bij het opleggen van de taakstraf door het OM via Officiers-zittingen wordt expliciet uitgegaan van een uitvoering van de taakstraf op werkdagen dan wel dagen, vallend buiten het weekend. De verdachte dient de aanwijzingen van de reclassering hieromtrent op te volgen. Het al dan niet aanwezig zijn van een geobjectiveerde grond om de taakstraf in het weekend uit te voeren (b.v. het (vooruitzicht op) verlies van een baan of opleiding) wordt door de reclassering bij de intake met de verdachte besproken. Het oordeel van de reclassering dient gemotiveerd te worden vastgelegd. Verslaglegging door de reclassering is van belang voor de vraag welke gevolgen het OM verbindt aan het niet (naar behoren) verrichten van de taakstraf binnen de daarvoor beschikbare termijn. Voor de tenuitvoerlegging van een door een rechter opgelegde taakstraf geldt hetzelfde uitgangspunt als bij een door het OM bij strafbeschikking opgelegde taakstraf: De taakstraf dient op doordeweekse dagen te worden uitgevoerd en de veroordeelde dient de aanwijzingen, gegeven door de reclassering, hieromtrent op te volgen, tenzij een geobjectiveerde grond zich tegen een dergelijke uitvoering verzet (bijvoorbeeld: – het vooruitzicht op – het verlies van een baan). De reclassering dient het al dan niet aanwezig zijn van een geobjectiveerde grond voor de tenuitvoerlegging van de taakstraf in het weekend met de veroordeelde te bespreken. Bij de intake dient het oordeel van de reclassering gemotiveerd te worden vastgelegd. Verslaglegging door de reclassering is van belang bij de beoordeling van de vraag of het OM de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis beveelt, indien de veroordeelde de taakstraf niet aanvangt, dan wel wanneer de uitvoering van de taakstraf is mislukt (art. 22g lid 1 Sr).

Het verdient aanbeveling het karakter van de uit te voeren taakstraf te laten aansluiten bij het karakter van het gepleegde delict. Het Openbaar Ministerie heeft de reclasseringsorganisaties verzocht bij de keuze van de taakstraf zoveel mogelijk bij dat uitgangspunt aan te sluiten. Zeker (gewelds)delicten gepleegd in de openbare ruimte lenen zich hiervoor. Als de taakstraf wordt uitgevoerd in de openbare ruimte wordt daarmee de betrokkenheid van het openbaar bestuur benadrukt. Het lokale parket wordt gevraagd hierover in overleg te treden met het openbaar bestuur en de lokale reclasseringsunits.

Toelichting:

Het aanbod van doordeweekse projectplaatsen is ruim voorhanden, terwijl weekendplaatsen moeilijker te realiseren zijn. De reclassering wordt in toenemende mate geconfronteerd met verdachten/veroordeelden, die niet bereid zijn om op doordeweekse dagen een taakstraf uit te voeren, ook als daar naar het oordeel van de reclassering geen geobjectiveerde grond voor bestaat, terwijl tegelijkertijd de druk op de taakstrafcapaciteit in de weekenden onverminderd groot is.

8. Strafvordering

Zie tevens de Aanwijzing kader voor strafvordering.

Overgangsrecht

De beleidsregels in deze aanwijzing hebben gelding vanaf de datum van inwerkingtreding.